

● معرفی کتاب

نوآوری و دگرگونی در مطالعات بین‌المللی

- Stephen Gill & James Mittelman. *Innovation and Transformation in International Studies*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997

پیشگفتار

روابط بین‌المللی، تن بدهند. یافته‌های نوین شمار بسیاری از نظریه‌پردازان از گروه‌های گوناگون حاکی از آن است که گرایش‌های علمی پوزیتیویستی و رفتارگرایانه به تنهایی و در قالب یک نگرش معرفت‌شناسانه‌ی یگانه در تفسیر رخدادهای امروزی نظام بین‌المللی کامیاب نیستند. از این رو موضوع شناخت و پژوهش در مطالعات بین‌المللی نیازمند نوآوری بر پایه‌ی نگرشی تلفیقی و بین‌گفتمانی در پارادایم‌ها و بسینش‌های گوناگون است، به گونه‌ی که رهیافت‌های تاریخی، دیالکتیکی، هرمنوتیک و پسامدرنیست را در پیوند بین گذشته، حال و آینده با یکدیگر به کار گیرد.

کتاب حاضر که در بزرگداشت رابرت و جسی کاکس^۱ دو تن از نظریه‌پردازان نامور

با پایان جنگ سرد و برهم خوردن نظام دو قطبی، جهان در راه یافتن الگوی تازه‌ی نظم خود و یک دگرگونی ساختاری است. این فرآیند با لزوم گریزناپذیر رفتن به سوی نظام نوین مردم سالارانه‌ی جهانی و بارور ساختن توانمندی‌های انسانی و ضرورت گذر از حاکمیت جهانی سرمایه‌داری نولیبرالیستی روبه‌رو است.

فهم دشواری‌ها و معماهای امروزی روابط اجتماعی بین‌المللی و تلاش برای تجزیه و تحلیل و مفهوم‌سازی درباره‌ی چگونگی این تحول و دگرگونی، مطالعات و پژوهش‌های مربوط به نظریه‌پردازی در روابط بین‌الملل را بر آن داشته است تا با دستورالعملی انتقادی به راهیابی هرچه بیشتر دیگر شاخه‌های علوم اجتماعی به عرصه‌ی مطالعات بین‌المللی و ایجاد آمیزه‌ی از نظریه‌ی اجتماعی و نظریه‌ی

1. Robert W. and Jessie Cox.

فصل ۱- دگرگونی و نوآوری در مطالعه‌ی نظم جهانی (استفان جیل)^۱

نویسنده در این گفتار نوآوری را پیش‌نیاز بازسازی نظریه‌های مربوط به تغییر ساختار و نظم جهانی دانسته است. وی پنج نکته در مورد نوآوری را به عنوان گواه برای مدعای خود آورده است: ۱- نوآوری انتقادی زمینه‌ساز زیر سؤال رفتن و ایجاد چالش در برابر سنت‌های رایج را به دنبال دارد و معضل تازه‌ی را پدید می‌آورد که سرشت آن افزون بر "بین‌المللی" بودن، ویژگی جهانی نیز دارد.

۲- نوآوری انتقادی لازمه‌اش داشتن آگاهی از نگرشی تاریخی بر پایه‌ی گمان‌پردازی مورخان و نظریه‌پردازان انتقادی گذشته است. این مهم می‌تواند به روشن ساختن رابطه‌ی دیالکتیکی بین الگوهای دیرپای اجتماعی و ذهنی و نیروهای دگرگون‌کننده کمک کند. ۳- توانایی ما برای نوآوری با روی آوردن به شیوه‌ی تاریخی مقایسه‌ی تقویت می‌شود. از راه هم سنجی بین دگرگونی‌ها در نظم جهانی در سده‌های نوزدهم و بیستم در یک چارچوب زمانی بلند مدت عصر مدرن، می‌توان به ارزیابی بهتری از تازگی‌های موجود در دگردیسی‌های عصر معاصر پی برد. نتیجه‌ی حاصل این است که می‌توان فهمید امروزه کدام جنبه‌های تحول،

سیاست و روابط بین‌الملل و پیش‌تازان مفهوم‌سازی نوین در مورد نظام جهانی، نگاشته شده است، مجموعه‌ی از نوشتارهای نویسندگان و صاحب نظران نام‌آور در مطالعات روابط بین‌الملل در زمینه‌های گوناگون چون جیمز روزنها، سوزان استرنج، ریچارد فالک و .. را دربرگرفته و درصدد شناخت شرایط نوآوری نظری در مطالعات بین‌المللی است. در این راه در تلاش برآمده تا در مورد مشکلات دیرینه و تازه‌ی پژوهش در روابط بین‌الملل، با سبکی انتقادی به کاوش پردازد و به پرسش‌های زیر پاسخ گوید:

- چه چیزی به صورت بنیادین در نظم جهانی تغییر یافته و این تحولات ما را به کدامین سوی رهنمون می‌شوند؟

- چگونه می‌توان این تحولات را از راه اقدام جمعی به چالش گرفت؟

این کتاب در چهار بخش و شانزده فصل نگاشته شده و دارای کتاب‌شناسی مفصل و با ارزشی در مورد جهانی شدن اقتصاد، سیاست و فرهنگ است که مطالعه‌ی آن به عموم پژوهشگران رشته‌ی روابط بین‌الملل توصیه می‌شود. در ادامه، خلاصه‌ی از فصل‌های این کتاب آورده می‌شود.

بخش نخست: بازاندیشی و بازسازی نظریه‌ی

اجتماعی و سیاسی جهانی

1. Stephen Gill.

بهره گرفته است. اسطوره‌ی اجتماعی در نگاه سورل انگیزه‌ی برای خیزش مردم بر پایه‌ی اتحاد جمعی و گروهی است. در مورد نقش اسطوره در روابط بین‌الملل، ارتباط آن با برنامه‌های بازسازی "نظم جهانی" موضوع روابط شمال-جنوب و شکست تئوری اقتصادی کینزی قابل توجه است. هم‌چنین بسیج حرکت‌های اجتماعی از سوی رهبران روشنفکر جنبش‌های سیاسی بر دگرگونی و یا استمرار بخش مهمی از نظم جهانی موثر بوده است. هم‌چنین به جنبه‌های دیگر دیدگاه‌های سورل در مورد نقش احزاب و تحلیل تاثیر عملکرد آنها در روابط بین‌المللی نیز پرداخته شده و در ادامه فهم دشوار آگاهی در برابر مدل لیبرالیستی و سرمایه‌داری در روابط بین‌الملل مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل ۳- سنت واقع‌گرایی انتقادی و

اسطوره‌زدایی از روابط قدرت بین دولتی: دیدگاه‌های ئی.اچ. کار، هدلی بال و رابرت کاکس (ریچارد فالک)^۲

نویسنده می‌گوید که شیوه‌ی برگزیده در نوشته‌های این سه تن را می‌توان نموداری از "واقع‌گرایی انتقادی" دانست که طی آن تحلیل‌های خود را بر پایه‌ی نظام موجود با

عارضی و کدام یک ساختاری هستند. ۴- امروزه نوآوری اجتماعی و نظریه‌پردازانه مستلزم بازخوانی و "تغییر جهت هستی‌شناسانه" و به عبارتی تغییر در مفهوم "عقل سلیم" زمانه، نه به عنوان پدیده‌ی منفرد بلکه پیچیده، ناسازگار و جدال برانگیز می‌باشد. در این زمینه گونه‌ی "هستی‌شناسی انتقادی" به کار می‌آید تا در مورد ادراکات موجود نسبت به فضاء زمان، امکانات اجتماعی و فهم از زندگی روزمره و انتظارات نسبت به آینده، بازاندیشی نماید. ۵- ارایه‌ی دیدگاهی در مورد هدف نظریه‌ی نظم جهانی می‌تواند راهنمایی هرچند ناقص اما آگاهی بخش در مورد دانش علمی نسبت به سیاست جهانی، نظم جهانی و ترسیم آینده در چارچوب توانمندی‌های اقدام جمعی و دموکراتیک و عاملیت سیاسی در تمدن‌های معاصر باشد.

فصل ۲- آگاهی، اسطوره و اقدام جمعی: دیدگاه‌های گرامشی و سورل درباره‌ی دولت اخلاقمند (اتریکواوژلی و کریج مورفی)^۱

نویسندگان این فصل بر این باورند که رابرت کاکس از نگرش گرامشی در مورد پرداختن به قضایای اساسی مربوط به اقدام جمعی از زاویه‌ی غیراقتصادی پیروی نموده و هم‌چنین کاکس از نظریه‌ی ابهام‌انگیز جورج سورل در مورد نقش "اسطوره‌ی اجتماعی" نیز

1. Enrico Augelli, Craige Murphy.
2. Richard Falk.

بازیگران سیاسی به ویژه دولت‌های حاکم، استوار می‌کنند. ویژگی آنها عملی بودن روابط قدرت میان آنها و خصیصه‌ی درونی‌شان حاصل بازی نیروهای اجتماعی، اقتصادی و ایدئولوژیک است.

هم‌چنین در مورد دیدگاه نظریه‌پردازان واقع‌گرایی انتقادی در مورد لزوم انگاشتن شاخه‌ی روابط بین‌الملل به عنوان یک کلیت مجزا، آنها را از نواقح گرایان متفاوت می‌سازد، زیرا این سه تن نمی‌پندارند که واقعیت موجود را می‌توان از راه تقلیل دادن آن به ساختار کنش متقابل بین واحدهای مسلط، فهمید و ویژگی رفتارهای انسانی و سیاسی را از راه استقرار رفتار خردمندانه برای نظم دادن و تخصیص اولویت‌ها، بررسی و تحلیل نمود. در ادامه نیز به چگونگی تاثیرگذاری اندیشمندان عصر کلاسیک سیاست بر سه نظریه پرداز یاد شده و نیز تعیین آینده روابط بین دولتی و پایه‌ی مناسبات قدرت و نقش قدرت در فرآیند جهانی‌شدن از نگاه کاکس می‌پردازد.

فصل ۴- این خلدون و نظم جهانی

(مصطفی کمال پاشا)^۱

در این فصل نویسنده با اشاره به ویژگی‌های مساعد و مخاطره‌انگیز جهانی‌شدن و تغییر ریشه‌یی که در فعالیت‌های اقتصادی جهان، باز تعریف فضای سیاسی و جلوه‌های

تازه‌ی هویت فرهنگی ایفا می‌کند، تاثیر آن بر نظریه‌ی روابط بین‌الملل را مورد اشاره قرار می‌دهد. او با تکیه بر زندگی و نوشته‌های ابن خلدون، از نگاه وی به عنوان گامی به سوی گسترش نظریه‌ی روابط بین‌الملل و ایجاد جایگزین‌هایی مفهومی برای نظم جهانی بهره می‌گیرد. نویسنده با اشاره به همانندی‌های مفهومی تغییر کنونی در نظم جهانی با دوره‌ی ابن خلدون، بهره‌گیری از تاریخ و فلسفه‌ی تاریخ، فرهنگ و تمدن در اندیشه ابن خلدون را مورد توجه قرار داده و کاربرد آن در مفهوم‌سازی از نظم نوین جهانی را مورد تأکید قرار می‌دهد.

بخش دوم- اقتصاد سیاسی: کالبد شکافی

دگرگونی از دیدگاه اجتماعی و بوم‌شناسی

فصل ۵- بوم‌شناسی، اقتصاد سیاسی و

تحرک‌زدایی: دیدگاه کارل پولانی و دومین

دگرگونی بزرگ (میچل برنارد)^۲

نویسنده در این فصل به نقش کارل پولانی در راه دادن بوم‌شناسی به نظریه‌ی اقتصاد سیاسی می‌پردازد و ضمن فهم محدودیت‌ها و ناسازگاری‌های اقتصاد سیاسی و بوم‌شناسی در عصر جهانی‌شدن، هدف خود را پیوند زدن میان این دو جنبه‌ی دگرگونی جهانی عنوان می‌نماید. در این راه به نقش روش‌شناسی

1. Mustapha Kamal Pasha.

2. Mitchell Bernard.

فصل ۷- نیروهای اجتماعی و اقتصاد سیاسی بین‌المللی: پیوند زدن میان روابط بین‌الملل و روابط صنعتی (جفری هارود)^۲

در این فصل نویسنده در پی دست‌یابی به رهیافتی منسجم‌تر به سوی دانش اجتماعی و نقش آن در پیدایش و دگرگونی نظم جهانی می‌باشد و به نقش نیروهای اجتماعی در این راه توجه می‌نماید. دووجه مورد نظر خود را یکی روابط بین‌الملل در ارتباط با نظم جهانی و دیگری معنی روابط صنعتی را درگیر با نیروهای اجتماعی عنوان می‌دارد که در کار تولید، توزیع و تخصیص فرآورده‌های آن بوده و از زاویه‌ی تاثیر جامعه شناختی، روان شناختی و سیاسی در روابط قدرت به آنها نگاه می‌شود. هم‌چنین به عوامل دیگری چون تخصیصی شدن و عصر بنگاه‌های اقتصادی، نقش نیروهای اجتماعی در روابط بین‌المللی و صنعتی و جایگاه آنان در نظم جهانی، بینش‌های کلی و حوزه‌های علمی و مطالعاتی، نیز پرداخته است.

فصل ۸- پدید آمدن طبقه‌ی فراملی و شکل‌های گوناگون کشور (کیز و ندرپیل)^۳

در این فصل نیز چگونگی و جنبه‌های گوناگون شکل‌گیری طبقه‌ی فراملی از طبقه‌ی

و هدف یابی در اقتصاد سیاسی، نوآوری‌های مفهومی در دگرگونی عظیم از نگاه پولانی پرداخته و نقش وی در نظریه اقتصاد سیاسی بوم‌شناختی و کمک آن به شیوه و هستی‌شناسی نظریه‌ی اقتصادی در مورد دگرگونی جهانی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

فصل ۶- آموزه‌های فرناند برودل در مورد جهانی شدن اقتصاد: پیشاهنگ بودن مورخ (اریک هلینر)^۱

در این فصل، نویسنده با بهره‌گیری از شیوه‌ی تاریخ‌نگاری فرناند برودل، مورخ فرانسوی، درصدد برآمده است که رهیافت مشترک و روشنگرانه‌ی برای مطالعه جهانی شدن اقتصاد ارایه نماید. در این راه وی از تاکید برودل بر عامل مکان و جغرافیا در علم تاریخ‌نگاری برای تحلیل موضوع جهانی شدن اقتصاد بهره می‌گیرد. هم‌چنین عامل زبان، قواعد اجتماعی و نظام سلسله‌مراتبی اجتماعی در نگاه برودل را به موضوع جهانی شدن اقتصاد مرتبط ساخته و نتیجه می‌گیرد که هنگام اندیشیدن به اقتصاد سیاسی نباید تنها به مطالعه‌ی نقش کشورها و بازارها بلکه باید از منظر جامعه شناختی، فرهنگی و تمدنی نیز به آن نگاه شود.

1. Eric Helleiner.
2. Jeffrey Harod.
3. Kees Van der piji.

که پیش فرض سرمایه‌داری (به ویژه در ارتباط با دستمزدها) می‌باشد، نیز فرآیندی طبیعی تلقی نمی‌شود. در ادامه نیز به بنیادهای فردگرایانه‌ی لیبرالی و مالکیت خصوصی به عنوان پایه‌ی بنیادین عقل سلیم در امریکا و ناسازگاری آنها با سرمایه‌داری که روابط بین گروه‌های اجتماعی را در پرتو خود قرار می‌دهد و نقش این‌گونه مباحث را در ساخت و بازتولید سرمایه‌داری امریکا و استیلای جهانی مورد توجه قرار می‌دهد.

فصل ۱۰- انقلاب آرام و حربه‌های ضعیفان:

دگرگونی و نوآوری از پایین

(فانتو چرو)^۲

در این فصل با توجه به فاصله‌ی بین ملت‌ها و کشورها از نظر سطح برخورداری از توسعه، ایستادگی‌های آرام و تدریجی میلیون‌ها مردم فقیر مملکت‌های مختلف جهان از جمله در افریقا را برمی‌شمرد که بنیادهای نظام سیاسی جهانی را با مخاطره روبه‌رو می‌کنند و حتی احتمال شکل‌گیری یک "انقلاب خاموش" از جانب آنها را مطرح می‌کند. هم‌چنین شکل‌گوناگون این ایستادگی را با توجه به نمونه‌هایی در افریقا برمی‌شمرد.

سرمایه‌داری یا بورژوازی از چشم اندازی تاریخی توجه شده است. هم‌چنین با بررسی هویت تازه‌ی چنین طبقه‌هایی که از بررسی آنها در ساختارهای پیشین اجتماعی و سیاسی سابقه‌ی در دست نبوده است، نویسنده فرقه‌ی فراماسونری را که از سده‌ی هفدهم و هجدهم تاکنون در درون و ورای مرزهای سرزمینی کشورها فعالیت می‌کند، به عنوان الگویی برای بررسی جامعه‌های فراملی و هویت گروهی، شاهد مثال می‌آورد. در قسمت دیگری از این نوشتار به تعریف طبقه به عنوان عامل اجتماعی و ارتباط آن با روابط بین‌المللی و نظام جهانی می‌پردازد.

بخش سوم- دگرگونی، نوآوری و وارستگی در

جامعه‌ی سیاسی و مدنی جهانی

فصل ۹- جهانی شدن کشمکش بر سر مفهوم

عقل سلیم (فهم مشترک) در ایالات متحده

(مارک روپرت)^۱

در این نوشتار در بررسی ماتریالیسم تاریخی از مارکس تا گرامشی، به تأثیر اساسی ماتریالیسم تاریخی بر جنبه‌های مادیت سرمایه‌داری در گونه‌ها و شکل‌های مختلف آن توجه شده است. بر این پایه گفته می‌شود که کالایی کردن زندگی اجتماعی به ویژه نیروی کار امری طبیعی، ضروری، جهانی یا مسلم و قطعی نبوده و از این رو جدا ساختن سیاست از اقتصاد

1. Mark Rupert.

2. Fantu Cheru.

پردازشی روابط بین‌الملل) با عامل جنسیت پرداخته می‌شود. نویسنده بر این مدعاست که بحران ساختاری کنونی در واقع بحران مردسالاری است که ساختار ویژه اجتماعی تاریخی، نظام مفهومی جمعی و انحصار موضوعیت در آن با توجه به نهادهای دولتی نخستین، بر مردسالاری استوار بوده و اینک در معرض دگرگونی ساختاری قرار گرفته است. در این راستا وی سیر شکل‌گیری مدنیت و تمدن، تقسیم بین اقتدار و قدرت، تقسیم کار اجتماعی بین زن و مرد و بی‌توجهی به نقش زنان و تقسیم هویت‌ها و نقش این عوامل در شکل‌گیری دولت کشورهای مدرن را مورد بررسی قرار داده و نتیجه می‌گیرد که نمود بحران کنونی در مردسالاری حاکم بر نظام جهانی است.

بخش چهارم - جستارهایی درباره‌ی نظم جهانی در سده‌ی بیست و یکم

فصل ۱۳ - جامعه‌ی مدنی و نظم دموکراتیک جهانی (یوشی کازو ساکاموتو)^۳

نگارنده در این فصل می‌گوید که اینک در پایان سده‌ی بیستم و با از بین رفتن نازیسم، فاشیسم، کمونیسم و نظام‌های نظامی‌گرای تمامیت خواه پسا استعماری، دموکراسی بر

فصل ۱۱ - فرانتس فانون، نژاد و نظم جهانی (راندولف پرسد)^۱

در این فصل نویسنده ارتباط اندیشه و آموزه‌های فرانتس فانون (نویسنده‌ی ضداستعماری و سپاه‌پوست فرانسوی) را در مطالعه‌ی سیاست جهانی مورد توجه قرار داده است. در نقد نگرش تئوری پرداز در گفتمان واقع‌گرایی می‌گوید که این گروه از اندیشمندان، روابط بین‌الملل را از جنبه‌ی قدرت/دانش مورد بررسی قرار داده و در این راستا تنها برخی جنبه‌های مفهومی قدرت با محوریت کشورها و منافع ملی از نگاه هستی‌شناسانه‌ی واقع‌گرایان، قوت می‌گیرد و تجربه‌های کشورهای ضعیف‌تر، حاشیه‌یی و بی‌ربط جلوه‌گر می‌شود. از این رو فصل حاضر با بررسی دیدگاه‌های فرانتس فانون در مورد استعمارزدایی و نگاه وی به سیاست و نظم جهانی از این منظر، هدف خود به هنگام نظریه‌پردازی در مورد اندیشه‌ی اجتماعی جهانی را تلاش برای پرهیز از تقسیم‌بندی دوگانه‌ی جهان از نظر هستی‌شناسانه و معرفت‌شناسی عنوان می‌نماید.

فصل ۱۲ - بحران برای کیست؟ مردسالاری در عصر مدرنیسم و پسا‌مدرنیسم

(اسپایک پترسون)^۲

در این فصل از دیدگاه فمینیست‌ها، به ارتباط بین جنبه‌های بحران کنونی (در نظریه

1. Randolph Persaud.
2. V. Spike Peterson.
3. Yoshikazu Sakamoto.

دانسته است که ناظران هیچ‌گاه به تمام واقعیت موجود پی نبرده و تنها برخی از جلوه‌های آن را دریافته و بر دیگر نمودها برتری می‌دهند. روزه‌نا چندین پیش فرض و هم‌چنین پنج الگوی نظم مورد نظر خود را که احتمال تحمیل آنها بر نظام جهانی وجود دارد، مطرح می‌نماید.

فصل ۱۵- مشکل یا راه حل؟ سرمایه‌داری و نظام کشوری (سوزان استرنج)^۲

سوزان استرنج در این مقاله برای پرداختن به مسایل سیاسی و اقتصادی جاری نظام بین‌المللی موضوعها را به دو گروه مشکلات و قضایا تقسیم می‌کند و بر این باور است که اندیشمندان هر دوره به این دو دسته موضوعات پرداخته‌اند. وی می‌گوید که بین‌المللی شدن نظام تولید اقتصادی عمده‌ترین پایه برای بروز موضوعات بزرگ سده‌ی آینده است که براساس آن تولید کشورها بنا بر تقاضای بازارهای بین‌المللی و نه گرایش‌های داخلی تولید، صورت خواهد گرفت.

فصل ۱۶- بازاندیشی درباره‌ی نوآوری در مطالعات بین‌المللی: دگرگونی جهانی در آستانه‌ی هزاره‌ی سوم (جیمز میتل من)^۳

در این فصل بر پایه‌ی گفتارهای گذشته،

دیگر گونه‌های نظام سیاسی جهان غلبه می‌یابد و دیگر پویش‌ها چون سرمایه‌داری و ملی‌گرایی نیز در پرتو دموکراسی قرار گرفته‌اند. وی هم‌چنین به طور جداگانه به ارتباط بین جامعه‌ی مدنی با مفهوم کشور، سازمان‌های بین‌المللی، و بازارهای جهانی پرداخته و نتیجه می‌گیرد که آینده نیز از آن فرآیندهای بازگشت به دموکراسی و جامعه‌ی مدنی است و نظم آینده‌ی جهان نیز بر پایه‌ی این گفتمان شکل خواهد گرفت.

فصل ۱۴- اعمال الگوهایی برای نظم جهانی: یک هستی‌شناسی ساختگی برای عصر پرفراز و نشیب (جیمز روزه‌نا)^۱

روزه‌نا با اشاره به ناکامی اندیشه‌ورزان رشته‌ی روابط بین‌الملل برای پیشگویی پایان جنگ سرد، می‌گوید فهم پایه‌های بنیادین سیاست بین‌الملل از زمان فرو ریختن دیوار برلین و فروپاشی شوروی دشوارتر و مهم‌تر شده است و در عین حال ترسیم خطوط کلی ساختارهای در حال شکل‌گیری جهان امری فوری و ضروری است. وی می‌گوید بحث بر سر این که جلوه‌ی مسلط نظم آینده‌ی جهان بر پایه‌ی برخورد تمدن‌ها و با شکل‌گیری جامعه‌ی مدنی خواهد بود، هم‌چنان در جریان است. روزه‌نا مدعی است که الگوی نظام جهانی چه در دوره‌ی جنگ سرد و چه در دوره‌ی پس از آن یک الگوی تحمیل شده بر نظام بین‌المللی بوده است. وی این تحمیل الگوی نظم را به این دلیل

1. James N. Rosenau.
2. Susan Strange.
3. James H. Mittelman.

چون کارل مارکس و ماکس وبر که نخستین برپادارندگان شیوه‌های سیستمیک در توضیح با دست‌یابی به نظم آینده‌ی جهانی بوده‌اند. در نتیجه‌گیری این مبحث نیز در مورد رهیافت‌های مفید و ثمربخش برای دست‌یابی به دستور کاری در مطالعه‌ی چگونگی تغییر ساختارهای جهانی بررسی می‌شود.

احمد صادقی

به نقش نوآوری‌های نظریه‌پردازان برای ایجاد تغییر در جهت‌گیری‌های پژوهشی در مورد نظم آینده جهانی پرداخته شده است. برای پیشبرد این بحث نویسنده نخست دشواری‌ها و سردرگمی‌های موجود در راه اندیشه نسبت به نظم آینده‌ی جهانی را شناسایی می‌نماید. سپس به نقش تلاش‌های مربوط به درک تحولات دانش بشری با تاکید بر نوآوری‌های راهگشا می‌پردازد. در ادامه‌ی نقش اندیشمندان کلاسیک

پښتونستان ګاونډي علوم او مطالعات فرېسنس
پرتال جامع علوم انساني